യോഗവാസിഷ്ഠഃ/പ്രകരണമ് 3✓
(ഉത്/പത്തിപ്രകരണമ്)/സർഗം 82✓

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .

ഇതി രാജ-മുഖാച്-ഛ്രു+ത്വാ കർകടീ വന-മർകടീ .
അവ-ബു+ദ്ധ-പദാ+ന്തം- സ്വം/ ജഹൗ മ+ത്സര-ചാപലമ് .. 1

അ+ന്തഃ(ശ്)ശീത-ലതാ-മേത്യ/ വി+ശ്രാ+ന്തിമ-പതാപ-താമ് .
പ്രാപ്താ+ പ്രാവൃ+ണ്മയൂ-രീവ സ+ജ്യോ+ത്സ്നേവ കുമു+ദ്വതീ .. 2

തഥാ രാജ-ഗിരാ ത+സ്യാ/ ആന+ന്ദ ഉദ-ഭൂദ്/ഭൃശമ് .
ഗർഭേ്വ+ന്തഃ(ഖ്) ഖേ ബലാ-കായാ രവേ-ണേവ പയോ-മുചഃ .. 3

രാക്ഷ+സ്യുവാച .
അഹോ ബത പവി+ത്രേയം ഭവ-തോർ-ഭാതി ശേമുഷീ .
അന+സ്ത-മിത-സാരേണ+ പ്രബോധാർ/കേണ ഭാസിതാ .. 4

ശീതാ സമരസാ ശു+ദ്ധാ+ ജ്യോത്സ്നേവ ശശി-മ+ണ്ഡലാത് .
വിവേക-കണികാം/ ശ്രു+ത്വാ ഭവതോ/ ഹൃദ-യാദി-യമ് .. 5

വിവേ-കിനോ ജഗത്/പൂ+ജ്യാഃ(സ്) സേ+വ്യാ മ+ന്യേ ഭവാ-ദൃശാഃ .
സത്.സങ്ഗാത്.സവികാ-സാസ്മി ച+ന്ദ്രേ-ണേവ കുമു+ദ്വതീ .. 6

സൗരഭം(ങ്) കുസുമാ-സങ്ഗാ/-ദേവ സത്.സങ്ഗമാ+ച്ഛുഭമ് .
വർതതേ+ ഹ്യർക-സംപർകാ+ദ്വികാ-സോ്മ്ബു-രുഹാ-മിവ .. 7

മഹതാ-മേവ സംപർകാത്/പുനർ/ദുഃഖം(ൻ) ന ബാധതേ .
കോ ഹി ദീപ-ശിഖാ-ഹസ്തസ്-തമസാ പരി-ഭൂയതേ .. 8

മയേമൗ/ ജങ്ഗല+പ്രാപ്തൗ/ ഭവന്തൗ/ ഭൂമി-ഭാസ്കരൗ .
പൂജനീയാ-വതഃ(ശ്) ശീ+ഘ്ര/മീഹിതം(ങ്) ക+ഥ്യതാം ശുഭമ് .. 9

രാജോവാച .
അസ്മിൻ/ ജനപദേ രക്ഷഃ(ഖ്)കുല-കാനന-മ+ഞ്ജരി .
ജന+സ്യ ബാധതേ്വ+ത്യ+ന്തം സദാ ഹൃദയ-ശൂലനമ് .. 3.82.10

യതഃ(സ്) സർവൈവ ജനതാ തപ്താ ദൃഢ-വിഷൂചികാ .
മ+ണ്ഡലേ നനു തേനാഹം(ൻ) നിർഗതോ രാ+ത്രി-ച+ര്യയാ .. 11

ശൂലാദി ഹൃദയേ നൃണാം(ൻ) നശാ+മ്യതി യദൗ/ഷധൈഃ .
തതോ∫ഹം(ൻ) ത്വ+(ദ്-വി)ധ+പ്രോ+ക്ത-മ+ന്ത്രാർ/ഥേന വിനിർ/ഗതഃ .. 12
ത്വാദൃ-ശ+സ്യ ച ലോക+സ്യ മുഗ്ധ-ലോകാഭി-ഘാതിനഃ .
നി+ഗ്ര-ഹാർഥം പ്രവൃ+ത്തിർ/മേ സാച സംപ+ത്തി+മേ+ത്യലമ് .. 13

ഏതാവ-ദേവച ശുഭേ+ ത്വയാങ്ഗീ+ക്രിയതാം(വ്) വചഃ .
ഭൂയോ ഭവ+ത്യാ+ പ്രാണാ-ഹി ഹിംസ-നീയാന ക+സ്യചിത് .. 14

രാക്ഷ+സ്യുവാച .
ബാഢ-മേവം(ങ്) കരോ+മ്യ+ദ്യ+പ്രഭൃ+ത്യവി-തഥം പ്രഭോ .
സത്യമേവ ന കിംചി+ദ്ധി ഹിംസ-നീയം/ മയാധുനാ .. 15

രാജോവാച .
യ+ദ്യേവം ഫു+ല്ല-പദ്മാ+ക്ഷി പരദേ-ഹൈക-ഭോജനേ .
കിം/ സ്യാ+ച്ഛരീര-വൃ+ത്ത്യൈ തേ+ സ്ഥിതായാ മത്.സമീഹിതേ .. 16

രാക്ഷ+സ്യുവാച .
ഷഡ്ഭിർ/മാസൈർ/ഗിരൗ/ രാജൻ/പ്രബു+ദ്ധായാഃ(സ്) സമാധിതഃ .
ജാതാ ഭോജന-സംകല്പാദ്/ഭോജ-നേ+ച്ഛേയ-മദ്യ മേ .. 17

ഇദാനീം/ ശിഖരം(ങ്) ഗ+ത്വാ തദേവ+ ധ്യാന-നി+ശ്ചലാ .
യാവ-ദി+ച്ഛം സുഖേ-നാസേ സജീവാ ശാല-ഭ+ഞ്ജികാ .. 18

ആമൃതീം(ൻ) ധാരണാം/ ബ+ദ്ധ്വാ ധാരയാമി ശരീര-കമ് .
യഥേ+ച്ഛ-മഥ കാലേന+ ത്യ+ക്ഷ്യാ-മീതി മതിർമമ .. 19

ആശ-രീര-പരി+ത്യാഗ-മിദാനീം(ൻ) ന മയാ നൃപ .
ഹിംസനീയാഃ(ഫ്) പര+പ്രാണാസ്-തേനേദം/ മ+ദ്വചഃ(ശ്) ശൃണു .. 3.82.20

ഹിമവാ+ന്നാമ ശൈലോ∫+സ്തി ശര+ച്ചന്ദ്രാംശുനിർമലഃ .
യ/ ഉ+ത്ത-രാശാ-ഹൃദയേ+ സ്പൃഷ്ട-പൂർവാ-പരാർ/ണവഃ .. 21

ത+ത്രാഹം(ൻ) നിവസാ+മ്യ+ഗ്രേ ഹേമ-ശൃങ്ഗ-ദരീ-ഗൃഹേ .
ആയസീ മേഘലേ-ഖേവ കർകടീ-നാമ രാ+ക്ഷസീ .. 22

തപസോ-പാർജിതോ+ ബ്ര+ഹ്മാ ജനതാ-മാരണേ+ച്ഛയാ .
വിഷൂചികാ+ പ്രാണ-ഹരാ+സ്യാം സൂ+ച്യാ+(ത്-മേ)തി-ഭോ മയാ .. 23

തസ്മാത്.സം/പ്രാപ്ത-വരയാ ബഹൂ+(ൻ-വ)ർഷ-ഗണാ+ന്മയാ .
ഭു+ക്താ വിഷൂചികാ+ത്വേന ജനതാ ജീവ-ബാധനൈഃ .. 24

ത്വയാ ന ഗുണിനോ ഹിംസ്യാ/ ഇതി മേ+ ബ്ര+ഹ്മണാ തതഃ .
നിയ-മാർഥം മഹാ-മ+ന്ത്രസ്-തദായ+ത്താസ്മി സംസ്ഥിതാ .. 25

സോ്യംപ്ര/ഗൃ+ഹ്യതാം(ൻ) തേന സർവം/ ഹൃദയ-ശൂലനമ് .
ശമ-മേ+ഷ്യതി ലോകേ്സ്-മാത്/കാ കഥാ മത്/കൃതേ+ ഭ്രമേ .. 26

വിതതൈ-വാ+സ്മി/ ഹിംസായാം(യ്) യത്/പുരാ ഹിംസിതം/ മയാ .
ജന+സ്യ ഹൃദയം(ൻ) തേന നാ+ഡ്യോ വൈധു+ര്യ-മാഗതാഃ .. 27

ഹിംസി+ത്വാ ര+ക്ത-മാംസാനി സംത്യ+ക്താ യേ മഹാജനാഃ .
തേ+ഭ്യോ വിധുര-നാഡീ+ഭ്യോ യേ ജാതാസ്-തേ്പി താദൃശാഃ 28

രാജ+ന്വിഷൂചികാ-മ+ന്ത്രഃ(സ്) സോ്യം സംപ+ന്ന ഏവ തേ .
നഹി സ+ത്ത്വ-വതാ-മസ്തി ദുഃ(സ്)സാ+ധ്യ-മിഹ കിംചന .. 29

അതോ ദുർ/നാഡി-കോശേഷു ശൂലാനാം/ പരി-ശാ+ന്തയേ .
മ+ന്ത്രോ യോ+ ബ്ര+ഹ്മണാ+ പ്രോ+ക്തോ
രാജഞ്/ശീ+ഘ്രം(ങ്) ഗൃഹാണ തമ് .. 3.82.30

ആഗ+ച്ഛ നികടം(ൻ) ന+ദ്യാ ഗ+ച്ഛാമസ്-ത+ത്ര ഭൂമിപ .
സ്വാചാ+ന്താ+ഭ്യാം/ സംയ-താഭ്യാം/ ഭവദ്ഭ്യാം/ സുമതാ ദദേ .. 31

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .
ഇതി ത+സ്യാം(ൻ) തദാ രാ+ത്ര്യാം രാ+ക്ഷസീ-മ+ന്ത്രിഭൂ-ഭൃതഃ .
ജ+ഗ്മുസ്തേ സരിതസ്-തീരം മിഥഃ(സ്) സംജാത-സൗഹൃദാഃ .. 32

അന്വയ+വ്യതിരേ-കേണ രാ+ക്ഷ+സ്യാഃ(സ്) സൗഹൃദം(ൻ) തദാ .
ജ്ഞാ+ത്വാ+ സ്ഥിതൗ/ തൗ/ സ്വാചാ+ന്താ-
വുഭാ-വ+ന്തേ-നിവാസിനൗ ..33

തയാ+ ബ്ര+ഹ്മോപ-ദിഷ്ടോ്സൗ തതസ്-താ+ഭ്യാം(യ്) യഥാ+ക്രമമ് .
സ്നേഹാ+ദ്വിഷൂചികാ-മ+ന്ത്രഃ(ഫ്) പ്രദ+ത്തോ ജപ-സി+ദ്ധിദഃ .. 34

തതഃ(സ്) സംജാത-സൗഹാർദൗ/ തൗ/ വിസൃ+ജ്യ നിശാചരീ .
യദാ ഗ+ന്തും പ്രവൃ+ത്താസൗ തദാ രാജാ+ബ്രവീ+ദ്വചഃ .. 35

രാജോവാച .
ഗുരു+സ്ത്വം(ൻ) നൗ മഹാ-ദേഹേ വയ+സ്യാ ച സുനിർ-വൃതാ .
നിമ+ന്ത്രയാ-വഹേ യ+ത്താദ്/ഗ്രാസായ തവ സു+ന്ദരി .. 36

ന ചാ+സ്മത്/പ്രണയം/ പ്രീതാ വിതഥീ-കർതു-മർഹസി .
സൗഹാർദം/ സുജ-നാനാം/ ഹി ദർശനാ-ദേവ വർധതേ .. 37

ലഘു-സൗഭാ+ഗ്യ-സം(യ്)യു+ക്തം(ങ്) കൃ+ത്വാ-കാരം/ മനോ-രമമ് .
ആഗ+ച്ഛാസ്മദ്/ഗൃഹം/ ഭ+ദ്രേ ത+ത്ര തിഷ്ഠ/ യഥാ-സുഖമ് .. 38

രാക്ഷ+സ്യുവാച .
മുഗ്ധ+സ്ത്രീ-രൂപ-ധാരി+ണ്യൈ/ ദാതും ശ+ക്തോ∫സി ഭോജനമ് .
സംതർപ-യസി മാം(ങ്) കേന രാക്ഷസാ-കാര-ധാരിണീമ് .. 39

രക്ഷോ+ന്ന-മേവ സംതുഷ്ട്യൈ/ ന സാമാ+ന്യ-ജനാ-ശനമ് .
പൂർവ-സിദ്ധ+സ്വഭാവോ∫യ-മാദേഹം(ൻ) ന നിവർ/തതേ .. 3.82.40

രാജോവാച .
ഹേമ+സ്രഗ്/ദാമ-വലിതാ ദിനാനി കതിചിദ്/ഗൃഹേ .
മമ+ സ്ത്രീ-രൂപിണീ തി+ഷ്ഠ/ യാവ-ദി+ച്ഛമ-നി+ന്ദിതേ .. 41

തതോ ദുഷ്-കൃതിന+ശ്ചൗരാ+(ൻ-വ)+ധ്യാഞ്-ഛത-സഹ+സ്രശഃ .
മ+ണ്ഡ-ലേ+ഭ്യഃ(സ്) സമാനീയ ദദേ തു+ഭ്യം സുഭോ-ജനമ് .. 42

കാ+ന്താരൂപം പരി+ത്യ+ജ്യ ഗൃഹീ+ത്വാ രാ+ക്ഷസം വപുഃ .
ആദായ വ+ധ്യാഞ്-ഛതശഃ(ഫ്)
പുരുഷാംസ്/താൻഥ്.സുസം(ഞ്)ചിതാൻ .. 43

നയ+സ്വ ഹിമ-വ+ച്ഛൃംങ്ഗം(ൻ) ത+ത്ര ഭു+ങ്ക്ഷ്വ യഥാ-സുഖമ് .
മഹാശ-നാനാ-മേകാ+ന്തേ/ ഭോജനം ഹി സുഖാ-യതേ .. 44

തൃപ്താ നി+ദ്രാം മനാ+ക്കൃ+ത്വാ ഭവ ഭൂയഃ(സ്) സമാധി-ഭാക് .
സമാധി-വിരതാ ഭൂയോ∫+പ്യാഗ+ത്യ പുനര+ന്യദാ .. 45

നേ+ഷ്യ+സ്യ+ന്യാ+(ൻ-വ)+ധ്യ-ജനാൻ/
ഹിംസാ നൈഷാം(ഞ്) ച ധർമതഃ .
സ്വധർ/മേണ ച ഹി+ത്വൈവ മഹാ-കരുണയാ സമാ .. 46

ത്വം സമേ+ഷ്യസി ചാവ+ശ്യം മാം സമാധി-വിരാ-ഗിണീ .
അസതാ-മപി സംരൂഢം/ സൗഹാർദം(ൻ) ന നിവർ/തതേ .. 47

രാക്ഷ+സ്യുവാച .
യു+ക്ത-മു+ക്തം(ൻ) ത്വയാ രാജൻ/കരോ+മ്യേവ-മഹം സഖേ .
സൗഹാർദേന+ പ്രവൃ+ത്ത+സ്യ കോ വാ+ക്യം(ൻ) നാഭി-ന+ന്ദതി .. 48

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .
ഇ+ത്യു+ക്ത്വാ രാ+ക്ഷസീ ത+ത്ര സംപന്നാ സുവി-ലാസിനീ .
ഹാര-കേയൂര-കടക-പട്ട+സ്രഗ്ദാമ-ധാരിണീ .. 49

രാജ+ന്നാ-ഗച്ഛ ഗ+ച്ഛാമ ഇ+ത്യു+ക്ത്വാ ഭൂപ-മ+ന്ത്രിണൗ .
അ+ഗ്രേ ഗ+ന്തും പ്രവൃ+ത്തൗ തൗ രാത്രാ-വനുസ-സാര സാ .. 3.82.50

അഥ തേ പാർഥിവ-ഗൃഹം പ്രാ+പ്യ താം/ രജനീം മിഥഃ .
കഥ-യൈക-ഗൃഹേ ര+മ്യേ+ ക്ഷപയാ-മാസുരാ-ദൃതാഃ .. 51

പ്രഭാതേ്യ+ന്തഃ(ഫ്)പുരേ ത+സ്ഥൗ പുര+സ്ത്രീ-ജന-ലീലയാ .
രാ+ക്ഷസീ മ+ന്ത്രി-രാജാനൗ/+ സ്വ+വ്യാ-പാരൗ ബഭൂ-വതുഃ .. 52

തതോ ദിവസ-ഷട്കേന സംചിതാനി മഹീഭൃതാ .
നൃപഃ(ഫ്) പര-പുരേ+ഭ്യോ്പി+ സ്വ-മ+ണ്ഡല-ഗണാ-ത്തഥാ .. 53

ത്രീണി വ+ധ്യ-സഹ+സ്രാണി താനി ത+സ്യൈ തദാ ദദൗ .
സാ ബഭൂവ നിശാ കാലേ സൈ-വോ+ഗ്രാ കൃഷ്ണ-രാക്ഷസീ .. 54

താനി വ+ധ്യ-സഹ+സ്രാണി ജ+ഗ്രാഹ ഭുജമ+ണ്ഡലേ .
ധാരാ-നികര-ജാലാനി മേഘ-മാലേവ കോടരേ .. 55

യയൗ രാജാന-മാപൃ+ച്ഛ്യ തദേവ ഹിമ-വ+ച്ഛിരഃ .
ദരി+ദ്രാ ലബ്ധ-ഹേമേവ+ ഗ്രഹേ-ഷൂ+ഗ്ര-ശരീരിണീ .. 56

ത+ത്ര തൃപ്താ ഭൃശം ഭു+ക്ത്വാ സുഖം സുപ്ത്വാ ദിന+ത്രയമ് .
ആസീത്/പ്രബോധ-സു+സ്വ+സ്ഥാ സാ സമാധി-മതിഃ(ഫ്) പുനഃ .. 57

പ+ഞ്ച-ഭിർവാ ചതുർ/ഭിർവാ വർഷൈഃ(സ്) സാ സംപ്ര-ബു+ധ്യതേ .
ത+ത്തതോ മ+ണ്ഡലം(യ്) യാതി തേന രാജ-സഭാ-ജനേ .. 58

ത+ത്ര വിശ്രമ്ഭ/ഗർഭാഭിഃ(ഖ്) കഥാഭിഃ(ഖ്) കംചി-ദേവ സാ .
സ്ഥി+ത്വാ കാലം(ങ്) ഗൃഹീ+ത്വാ താൻ-
വ+ധ്യാൻഥ്.സ്വാസ്-പദ-മേ+ത്യഥ ..59

(ശാർദൂല വിക്രീടിതം 19)
ജീവ+ന്മുക്ത-തയൈവ-മേവ വിപിനേ സാ+ദ്യാപി ര+ക്ഷോങ്ഗനാ
തസ്മി+ന്നേവ ഗിരൗ+ സ്ഥിതാ വിചലിത+ധ്യാനൈക-താനാ+ശയാ .
തസ്മി+ന്നാജനി ശാ+ന്തി-മാഗത-വതി+ ത്യ+ക്തൈ/ഷണേ-നാ+ത്മനാ
ത+ദ്രാഷ്ട്രാ-ധിപ-സൗഹൃദൈഃ(സ്) സ്വക-വലാ-
നാ+സ്വാദ-യ+ന്തീ ചിരം .. 3.82.60

ഇ+ത്യാർഷേ+ ശ്രീവാസിഷ്ഠ-മഹാരാമായണേ മോ+ക്ഷോപായേ
ഉത്.പത്തി+പ്രകരണേ രാക്ഷസീ-സൗഹാർദം(ൻ) നാമ+
ദ്വയശീതി-തമഃ സർഗഃ .. 82 ..
ഓം
****
CHECKED BY GURU P.R.IYER
28.09.2023